

تو یغور خالق پوچ کلسی

نجد ھا یگست

شغلاڭ خالق نە شەپقەت

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى

ئەجدىھايىكىت

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى»
تەدرىر ھايىتى نەشرىگە تەييارلىغان

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔民间故事. 4/《维吾尔民间文学大典》编委会编. — 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2006. 2(2007. 3重印)
(维吾尔民间文学大典)
ISBN 978 - 7 - 228 - 09853-8

I. 维... II. 维... III. 维吾尔族 - 民间故事 - 作品集
中国 - 维吾尔语 (中国少数民族语言)
IV. I277.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第010434号

策 划: 阿布都热合满·艾白
艾合买提·伊明

责任编辑: 艾合买提·伊明
责任校对: 阿布勒孜·阿巴斯 等

维吾尔民间故事 — 4 (维吾尔文)

《维吾尔民间文学大典》编委会 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐解放南路348号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行
新疆新华印刷二厂印刷

880×1230毫米 32开本 11.125印张 2插页
2006年2月第1版 2007年3月第2次印刷
印数: 4,001-7,000

ISBN 978-7-228-09853-8 定价: 17.00元

پىلانلىغۇچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەخمەت ئىمىن

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس قاتارلىقلار

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى ئەجدىھا يىگىت

«ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى قامۇسى» تەھرىر ھەيئىتى
نەشرگە تەييارلىغان

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348-NO)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 32/1
باسما تاۋىقى: 11.125 قىستۇرما ۋارقى: 2
2006 - يىلى 2 - ئاي 1 - نەشرى
2007 - يىلى 3 - ئاي 2 - بېسىلدى
تىراژى: 4,001-7,000
ISBN 978-7-228-09853-8
باھاسى: 17.00 يۈەن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پالانلىقچىلار: ئابدۇراخمان ئەبەي، ئەخمەت ئىمىن
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەخمەت ئىمىن

ئۈرۈمچى
2006-يىلى

ئۇيغۇر خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىغا دائىر
30 كىتاب نەشرىدىن چىقتى

ئۇيغۇر خەلق ئەپسانە - رىۋايەتلىرى
(2 كىتاب)

1. كۆك ياللىق بۆرە 19.00 يۈەن
2. كۆك گۈمبەز 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چۆچەكلىرى
(10 كىتاب)

1. بۆلبۈلگۈيا 17.00 يۈەن
2. يېرىل تېشىم، يېرىل 17.00 يۈەن
3. قىلىچ باتۇر 18.00 يۈەن
4. ئەجدىھا يىگىت 17.00 يۈەن
5. كۈھىقاپ پادىشاھنىڭ قىزى 18.00 يۈەن

6. مېھرى نىقاب 17.00 يۈەن
7. ھۈۋەي باتۇر 17.00 يۈەن
8. دانىشمەن دىۋانە ۋە ئادىل پادىشاھ 17.00 يۈەن
9. مەلىكە بەرنا 17.00 يۈەن
10. بۇقا موزايلاپتۇ 17.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق داستانلىرى

(5 كىتاب)

1. ئەمىرگۈر ئوغلى 17.00 يۈەن
2. نۇزۇگۈم 17.00 يۈەن
3. يۈسۈپ - زىلەيخا 18.00 يۈەن
4. تاھىر - زۆھرە 18.00 يۈەن
5. كاككۇك بىلەن زەينەپ 19.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى

(5 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ① 15.00 يۈەن
2. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ② 12.50 يۈەن
3. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ③ 16.50 يۈەن

4. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ④ 16.50 يۈەن

5. ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى ⑤ 15.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى

(2 كىتاب)

1. ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى ① 19.00 يۈەن

2. ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمسىللىرى ② 20.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق مەسەللىرى 8.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لەتىپىلىرى 21.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق لاپىلىرى 4.50 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق چاقچاقلىرى: ھېسام چاقچاقلىرى 15.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق ئويۇنلىرى 13.00 يۈەن

ئۇيغۇر خەلق تېپىشماقلىرى 5.00 يۈەن

(بۇ بىر يۈرۈش 30 كىتابنىڭ ئومۇمىي باھاسى 480 يۈەن)

مۇندەججە

- 1..... قەمەر بىلەن سەمەر
 41..... ئەجدىھا يىگىت
 52..... مەلىكە مارال ھېكايىسى
 91..... دىيانەتسىز ئۇستاز
 104..... بېلىقچى بوۋاي بىلەن سۈپەرىسى
 114..... ئوربۇاي
 137..... ئىناق دوستلار
 158..... دۇئا ئالغان كەنجى ئوغۇل
 177..... ھۈنەرنىڭ خاسىيىتى
 192..... پەرى قىز بىلەن تازنىڭ ھېكايىسى
 214..... موزدۇز بىلەن شاگىرت
 219..... قانخور مەلىكە
 254..... ياخشىلىق يەردە قالماس
 275..... قېرىماس ياشلىق
 288..... ئاھپەلەك
 303..... ئادەم بىلەن شەپتان
 310..... پادىشاھ بىلەن يۇھا
 321..... سېھىرلەنگەن شەھەر

قەدر بىلەن سەمەر

بۇرۇننىڭ بۇرۇنسىدىكەن، ھەممە كىشىنىڭ ئايۋىنى ھوي-لىسىدىكەن، تۇڭلۇكى تورۇسىدىكەن، ئوچىقى مورىسىدىكەن، ئاشلىقى ئورىسىدىكەن، كەتمىنى دولىسىدىكەن. شۇ زامانلاردا شىرىيە قەلئەسىدە بىر پادىشاھ ئۆتكەنىكەن، ئۇنىڭ ئىككى ئوغلى بار ئىكەن. چوڭ ئوغلىنىڭ ئىسمى قەمەر، كىچىك ئوغلىنىڭ ئىسمى سەمەر ئىكەن. كىچىك ئوغلى ئەقىل - ئىدراك - تا، باتۇرلۇقتا تەڭداشسىز ئىكەن، ئۇچار قۇشلارنىڭ تىلىنى بىلىدىكەن، ئۇنىڭ قولىدىن ھەرقانداق مۈشكۈلات قېچىپ قۇتۇلالمايدىكەن. ئۇنىڭغا يولۇققان كىشىلەرنىڭ خاپىلىقى خۇ - شاللىققا ئايلىنىپ، بەخت ئىشىكى ئۇلارغا ئېچىلىدىكەن، بىراق بۇ شاھزادىلەر كىچىكىدىنلا ئانىسى قازا قىلىپ كەت - كەچكە، ئۆگەي ئانىنىڭ قولىدا چوڭ بولغانىكەن.

كۈنلەردىن بىر كۈنى پادىشاھنىڭ شىكار خۇمارى تۇتۇپ يەتتە كۈنلۈك ئوۋغا چىقىش ئۈچۈن شىكار تەييارلىقىغا كىرد - شىپتۇ ۋە شىكارغا كىچىك ئوغلى سەمەرنىمۇ بىللە ئېلىپ چىقماقچى بوپتۇ. پۈتكۈل تەييارلىقى تامام بولغاندىن كېيىن، چوڭ ئوغلى قەمەرنى ئالدىغا چاقىرىپ:

— ئوغلۇم قەمەر، مەن ئەتە ئىنىڭ سەمەر ۋە نۆكەرلە - رىم بىلەن يەتتە كۈنلۈك شىكارغا چىقماقچىمەن. شاھلىقىمنى

ساڭا ناپشۇردۇم، مەن قايتىپ كەلگۈچە ئەلنى ئادىللىق بىلەن سورىغاچ تۇرغىن، — دەپتۇ.

— خاتىرجەم بولۇڭ، دادا، پەرمانىڭىزنى بېشىم بىلەن بەجا كەلتۈرىمەن، — دەپتۇ قەمەر ئاتىسىغا تەزىم بەجا كەلتۈرۈپ.

پۈتكۈل ئوردا مۇلازىملىرى ئەتىسى شاھ شىكارى ئۈچۈن ئامان - ئېسەنلىك تىلىشىپتۇ. سۇنايچى، ناغرىچى، كانايچىلار ئۆز ناۋالىرىنى ياڭرىتىشىپتۇ. پادىشاھ ناغرا - سۇناي ساداسى ئىچىدە شىكارغا يول ساپتۇ.

كەچ كىرىپتۇ. قەمەرنىڭ ئۆگەي ئانىسى كەچلىك تائام - دىن كېيىن يېتىش ئۈچۈن جاي تەييارلاپتۇ. قەمەر ئورنىغا بېرىپ يېتىپتۇ. كۆز باغلانغان چاغدا قەمەرنىڭ ئۆگەي ئانىسى ئۇنىڭ يوتقىنىغا كىرىۋاپتۇ. قەمەر ئۆگەي ئانىسىنىڭ بۇ ئىشىغا ھەيران بولۇپ:

— بۇ سىزنىڭ نېمە قىلغىنىڭىز؟ مەن سىز بىلەن بىر ئورۇندا ياتقىلى كىچىك بالا بولمىسام، چوپچوڭلا بىر يىگىت تۇرسام، بۇنداق قىلىقسىزلىققا قانداق يۈزىڭىز چىدىدى؟ تېز - دىن ئۆز جايىڭىزنى تېپىۋېلىڭ! — دەپتۇ.

— ئوغلۇم قەمەر، مەن ساڭا ئاشىقى بىقارار بولدۇم، ئە - گەر سەن بىلەن بىر كېچە بىرگە ياتمىسام، ئىشقىڭدا جې - نىمدىن جۇدا بولىمەن، — دەپ قەمەرنىڭ قوينىدىن چىقىپ كەتمەپتۇ، ھۇ تارتىپ يىغلاپ كېتىپتۇ. ئۆگەي ئانىسىنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرگەن قەمەر:

— ئەي ئانا، سىز مېنى كىچىكىمدىن تارتىپ ئۆز ئانام - دەك بېقىپ چوڭ قىلغان ئانامسىز. خۇدا يولىدا دادامنىڭ تە - رىتى ئۈچۈن سۇ بەردىڭىز. شۇنداق تۇرۇقلۇق سىز بىلەن بىر ئورۇندا يېتىش خۇدا ئالدىدا كەچۈرگۈسىز گۇناھ، ساراي ئەھلى ئارىسىدا يۈز كۆتۈرگۈسىز رەسۋاچىلىق. مەن سىز بى -

لەن ھەرگىز بىر ئورۇندا ياتالمايمەن. سىزنىڭ بۇ رەسۋاچىلىق-
قىڭىز مۇشۇ جايدا قالسۇن! — دەپ ئۆيىدىن چىقىپ كېتىپتۇ.
تاڭلا كېچىسىمۇ يەنە شۇ ھال تەكرارلىنىپتۇ. قەمەر ئۆ-
گەي ئانىسىنىڭ دېگەن يېرىدىن چىقماپتۇ. ئۆگەي ئانىسى
ئۆزىنىڭ مەقسىتىگە يېتەلمەپتۇ. شۇنداق قىلىپ، پادىشاھنىڭ
يەتتە كۈنلۈك شىكار ۋاقتىمۇ توشۇپتۇ. ئۆز مەقسىتىنى ئىش-
قا ئاشۇرالمىغان ئۆگەي ئانا قىلغان ئىشلىرىنىڭ پادىشاھ
ئالدىدا پاش بولۇپ قېلىشىدىن ئەندىشە قىلىشقا باشلاپتۇ ۋە
كۆڭلىگە بىر شۇم نىيەتنى پۈكۈپتۇ.

پادىشاھنىڭ ئوۋدىن قايتىپ ئوردىغا كىرگەنلىكىدىن خە-
ۋەر تاپقان ئۆگەي ئانا چاچلىرىنى چۇۋۇپ، ئۆزىنى كاچاتلاپ،
يالغاندىن يىغلاپ ئوردىنى بېشىغا كىيىپتۇ. پادىشاھ ئوردا
ئىچىگە كىرىپ، ئاھ ئۇرۇپ، قان - يامغۇر يىغلاپ ئولتۇرغان
خوتۇنىنى كۆرۈپ ئاتتىن چۈشۈپتۇ ۋە:

— ئەي مېھرىبانىم، ساڭا نېمە قىسمەت يەتتى؟ نېمە
ۋەجدىن زار يىغلاپ پىغان چېكىسەن؟ — دەپ سوراپتۇ.
— ئەي شىرىيە قەلئەسىنىڭ ھۆكۈمرانى، ئادىل پادىشا-
ھىم، سىز شىكارغا چىقىپ كەتكەندىن بېرى ئوغللىڭىز قەمەر
شاھلىق ئەنئەنىڭىزگە داغ چۈشۈرۈپ، دۇنيادا ئادەمنىڭ ئەق-
لىگە سىغمايدىغان شۇنداق ئوسال، ھاياسىز، شەرمەندە ئىشلار-
نى قىلدى. بۈگۈن ئەگەر مېنى دېسىڭىز، ئوغللىڭىز قەمەرنى
بۇ شەھەردىن يوق قىلىڭ، ئەگەر ئوغللىڭىز قەمەرنى دېسە-
ڭىز، شەھىرىڭىزنى تاشلاپ ئاتامنىڭ قېشىغا قايتىپ كېتە-
مەن، — دەپتۇ ئۆگەي ئانا كۆز ياشلىرىنى تۆكۈپ تۇرۇپ.

— ئەي خوتۇن، ھەرقانداق ئىش بولسا ئوچۇقنى ئېيت!
يىغا بىلەن ئىش ھەل بولماس، — دەپتۇ خوتۇننىڭ ئوغلى
ئۈستىدىن قىلغان شىكايىتىدىن گاڭگىراپ قالغان پادىشاھ.

— بۇ ئىشلارنى ئېيتىشقا ئادەمنىڭ تىلى بارمايدۇ. خۇدا ئالدىدا دېيىشتىن قورقمىمەن، — دەپتۇ ئۆگەي ئانا.
— ھەرقانداق گۇناھنىڭ بولسا ئۆتتۈم، تېزدىن ئېيت! — دەپتۇ تاقەتسىزلەنگەن پادىشاھ.

— سىز شىكارغا چىقىپ كەتكەندىن بۇيان، ئوغللىڭىز قەمەر ھەر كۈنى كەچلىكى مېنىڭ ئورنۇمغا كىرىۋالدى. مەن ئوغللىڭىزنىڭ بۇ ئىشىغا ھەيران بولۇپ: «ئەي ئوغلۇم، سەن ئا- نىسى بىلەن بىرگە ياتىدىغان كىچىك بالا بولمىساڭ، بۇ سېنىڭ نېمە قىلغىنىڭ؟! قوپ، ئۆز ئورنۇڭغا چىقىپ يات!» دېسەم، ئوغللىڭىز ئۇيالماستىن: «مەن سىزگە ئاشىقى بىقارار بولدۇم، ئەگەر سىز مېنى مۇرادىمغا يەتكۈزمىسىڭىز، جېنىمدىن جۇدا بولىمەن» دېدى. «ئوغلۇم قەمەر، مەن گەرچە سېنىڭ ئۆز ئا- ناڭ بولمىساممۇ، سېنى كىچىكىڭدىن تارتىپ ئۆز ئاناڭدەك بېقىپ چوڭ قىلدىم، ئانىلىق بۇرچۇمنى ئادا قىلدىم. سېنىڭ بۇ قىلماقچى بولغان ئىشنىڭ خۇدا ئالدىدا كەچۈرگۈسىز گۇ- ناھ، بۇ نىيىتىڭدىن يانغىن» دەپ نەسىھەت قىلدىم، يېلىندىم، يالۋۇردۇم، بىراق قەمەر نىيىتىدىن يانمىدى، قوينۇمغا كىرىۋالدى. مەن باشقا جايغا بېرىپ يېتىۋالدىم، يەنە قوينۇمغا كىرىۋالدى. يەتتە كېچە جەرياندا مېنىڭ تارتىمىغان رەنج - مۇشەققەتتىن قالمىدى. ئوغللىڭىز ئادەمنىڭ ئەقلىگە سىغمايدىغان بەتقىلىقلارنى قىلدى، — دەپ بىر تالاي تۆھمەتنى توقۇپتۇ. خوتۇنىنىڭ بەتنامىلىرىنى راست دەپ چۈشەنگەن پادىشاھ:

— جاللات! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

— لەبىيەي، سۇلتانى باكېرەم! ئۆمرىڭىز ئۇزۇن بول- سۇن، دۆلىتىڭىز زىيادە بولسۇن. كىمنىڭ ئۆمرى ئاخىرىغا يەتتى؟ — دەپ تۆت جاللات قىلىچلىرىنى پارقىرىتىپ پادى- شاھنىڭ ئالدىغا كېلىپ قول باغلاپ تۇرۇشۇپتۇ. دەرغەزەپكە

كەلگەن پادىشاھ جاللاتلارغا قاراپ:

— نائەھلى ئوغلۇم قەمەرنىڭ ئۆمرى ئاخىرىغا يەتتى، تېز -
دىن قەمەرنى دارغا ئېسىپ، جېنىنى تېنىدىن جۇدا قىلىش! —
دەپ بۇيرۇق بېرىپتۇ.

جاللاتلار پادىشاھنىڭ ھۆكۈمىگە ھەيران بولۇشۇپتۇ، لېكىن
ئېغىز ئېچىشقا جۈرئەت قىلىشالماي، پادىشاھنىڭ ئەمرىنى
بەجا كەلتۈرۈش ئۈچۈن قەمەرنىڭ پۇت - قولىنى چەمبەرچاس
باغلاپ دار ئالدىغا ئېلىپ مېڭىشىپتۇ.

سەمەر ئۆگەي ئانىنىڭ قەمەر ئۈستىدىن قىلغان شىكايىتىدە -
نى ئاڭلاپ ھەيران قاپتۇ، ھەر قانچە قىلىسمۇ ئىشەنگۈسى كەل -
مەپتۇ، ئاكىسى قەمەردىن ئايرىلىپ قېلىشقا كۆزى قىماپتۇ.

— ئەي شاھىنشاھ دادا، ئاكام قەمەرنىڭ قىلغانلىرى
كەچۈرگۈسىز گۇناھ بولسىمۇ، ياراتقان خۇدا ھەققىدە ئاكام -
نىڭ گۇناھىدىن ئۆتسىڭىز، — دەپ سەمەر دادىسىدىن ئاكە -
سىنىڭ گۇناھىنى تىلەپتۇ. پادىشاھ ئوغلى قەمەرنىڭ گۇناھىدىن
ئۆتمەپتۇ. سەمەر دادىسىنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ ياش تۆكۈپتۇ.

— ئوغلۇم سەمەر، — دەپتۇ پادىشاھ، — ئاكاڭنىڭ گۇ -
ناھىدىن ئۆتۈشكە بولمايدۇ! ئاكاڭنىڭ گۇناھىدىن ئۆتۈش
خۇدا ئالدىدا گۇناھقا شېرىك بولغانلىق!

— دادا، مەن ئاكامنىڭ دارغا ئېسىلىشىغا تاقەت قىلىپ
تۇرالمىمەن. ئەگەر راستتىنلا ئاكامنى ئۆلتۈرمەكچى بولسىدە -
ڭىز، مېنىمۇ قوشۇپ بىللە ئۆلتۈرۈڭ، گۆردە تەڭ ياتايلى، —
دەپ دادىسىنىڭ ئايىغىغا باش قويۇپ يىغلاپتۇ. ئاچچىقىدا كۆ -
زىگە ھېچ نەرسە كۆرۈنمەيۋاتقان پادىشاھ:

— جاللات! — دەپ توۋلاپتۇ.

— لەبىيەي شاھ ئالىيلىرى، كىمىنىڭ ئۆمرى ئاخىرىغا
يەتتى؟ — دەپ تۆت جاللات قىلىچلىرىنى يالڭاچلاپ، پادە -

شاھنىڭ ئالدىغا كېلىپ قول باغلاپ تۇرۇشۇپتۇ.

— ئۆزىنى گۇناھقا شېرىك قىلغۇچى ئوغلۇم سەمەرنىڭ ئۆمرى ئاخىرىغا يەتتى. ئۇنى ئاكىسى قەمەر بىلەن قوشۇپ خۇدانىڭ دەرگاھىغا ئۈزىتىپ قويۇڭلار! — دەپ بۇيرۇق بەرپىتۇ. جاللاتلار پادىشاھنىڭ ئەمرىنى تەرك قىلىشالماي، سەمەرنىڭ پۇت — قولىنى چەمبەرچاس باغلاپ دار ئالدىغا ئېلىپ مېڭىپتۇ. پادىشاھ ئەزەلدىن دېگەن گېپىدىن يانمايدىغان بولغاچقا، ۋەزىر ۋە ساراي مەسلىھەتچىلىرىمۇ پادىشاھنىڭ ھۆكۈمىگە قارىتا ئېغىز ئېچىشالماپتۇ.

ئىككى شاھزادىگە ئۆلۈم ھۆكۈم قىلىنغانلىقىنى ئاڭلىغان پۈتكۈل شەھەر خەلقى جازا مەيدانىغا يىغىلىپتۇ. بۇ شاھزادىلەر كىچىكىدىلا خەلقنىڭ دەردىگە دەرمان بولۇپ، خۇشاللىق دىن تەڭ خۇشال بولۇپ، قايغۇسىغا قايغۇرىدىكەن، شۇڭا مەيدانغا يىغىلغان خەلق بىگۇناھ جېنىدىن ئايرىلىش ئالدىدا تۇرغان شاھزادىلەردىن ئايرىلىپ قېلىشقا كۆزى قىيماپتۇ، ئاھ ئۇرۇشۇپ يىغا — زار قىلىشىپتۇ. پۈتكۈل شەھەرنى خەلقنىڭ ئاھۇ زارى قاپلاپتۇ. خەلق جاللاتلاردىن شاھزادىلەر — نىڭ ھاياتىنى تىلىشىپتۇ. جاللاتلارمۇ خەلقنىڭ نالسىگە چىداپ تۇرالماپتۇ.

— ئەي تەلەپسىز شاھزادىلەر، پادىشاھ سىلەرنى ئۆلتۈرۈشنى بۇيرۇدى. پۈتكۈل خەلق بىزدىن سىلەرنىڭ ھاياتىڭلارنى تىلەۋاتىدۇ. بىزنىڭمۇ پەقەت تاقەت قىلغۇچىلىكىمىز قالمايدى. بىراق، سىلەرنى ئۆلتۈرمىسەك، بىز ھەم ھايات قالمايمىز. بىز سىلەرنى قويۇپ بېرەيلى، سىلەر بۇ شەھەردىن چىقىپ باشقا جايلارغا بېرىپ جېنىڭلارنى جان ئېتىڭلار. بىز — مۇ باشقا جايلارغا چىقىپ كېتەيلى، باشقا كەلگەننى كۆرەر — مىز، — دەپ جاللاتلار شاھزادىلەرنىڭ پۇت — قولىنى يې —

شېپ قويۇپ بېرىپتۇ، ئۆزلىرى ھەم شەھەرنى تاشلاپ چىقىپ كېتىشىپتۇ.

قەمەر بىلەن سەمەر چۆللەرنى كېزىپ، تاغ - داۋانلارنى ئارقىغا تاشلاپ، يەتتە كېچە - كۈندۈز يول يۈرۈپ كەڭ كەت-كەن بىر ئورمانلىققا كەپتۇ. ئورمانلىقنىڭ چېتىدە ئەتراپى چىنار بىلەن قاپلانغان بىر بۇلاق بار ئىكەن. ئورمانلىقنىڭ ئۇ تەرىپى شەھەر سېپىلى ئىكەن. قەمەر بىلەن سەمەر بۇ بۇلاقنىڭ بويىدا ئارام ئالماقچى بوپتۇ.

— ئۇكام، ئىككىمىز بۇ يەردە ئارام ئېلىپ ھاردۇقمىز چىققاندا يوللىرىمىزنى داۋاملاشتۇرايلى، بىز ھازىر ئادەملەر بار جايغا يېقىنلاپ قالغاندەك تۇرىمىز، — دەپتۇ قەمەر. — شۇنداق قىلايلى، يەتتە كۈن يول يۈرۈپ بەك چارچاپ كەتتۇق، ئاۋۋال سىز يېتىپ ئۇخلاڭ، مەن سىزنى قوغداپ ئولتۇراي، — دەپتۇ سەمەر.

قەمەر يېتىپلا كۆزى ئۇيقۇغا كېتىپتۇ. ئىنسى سەمەر ئۇنى قوغداپ بېشىدا ئولتۇرۇپتۇ. بىر ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن، چىنار شېخىدا بىر قۇشنىڭ سايىرىغان ئاۋازى ئاڭلىدى. نىپتۇ. سەمەر شۇنداق قۇلاق سالسا، قۇش:

— كىمكى مېنى تۇتۇپ ئۆلتۈرۈپ، گۆشۈمنى كاۋاپ قىلىپ يېسە، پادىشاھلىق مەرتىۋىسىگە يەتكەي، — دەپ سايىراۋاتقۇدەك.

سەمەر يېنىدىن ئوقيانى ئېلىپ: «ئاۋۋىلەن خۇدانىڭ ئەمىرى، ئاندىن قالسا، خىزىر پەيغەمبەرنىڭ ھۆكىمى» دەپ ئوقىيالايدىغان بىر تارتىپ قۇشقا ئاتقاندىن كېيىن، ئوق قۇشنىڭ دەل بېشىغا تېگىپ ئالدىغا چۈشۈپتۇ. قۇشنى يۇڭداپ كاۋاپ قىلىپ، ئاكىسى قەمەرنىڭ بېلىگە تۈگۈپ قويۇپ ئولتۇرۇپتۇ. ئارىدىن بىر ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن يەنە بىر قۇشنىڭ